Contributors

Figrelius, Olaus, 1629-1671. Rudbeck, Olof, 1630-1702. Uppsala universitet.

Publication/Creation

Upsala : H. Curio, [1661]

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/rm4x25nf

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection 183 Euston Road London NW1 2BE UK T +44 (0)20 7611 8722 E library@wellcomecollection.org https://wellcomecollection.org O. FIGRELIUS DISPUTATIO PHYSICA DE SERO EIUSQVE VASIS UBSALIÆ 1661

16 open, not an Bibl. andt. 671 - anses frifatias of Rudbeck ejelt. minkly grange of felsions. D.w.e Perkiertn Curie pick privitegium Non gappil 1661, 17 mm erter we may have forste typk i Huenta Sale, No 1368

65523 DEO DVCE 5 14 DISPVTATIO PHYSICA DE SERO EIUSQVE VASIS QUAM Consentiente Amplisimà Facultate Medica PRÆSIDE OLAO RUDBECK. M. P. Publicæ eruditorum censuræ submittit DLAUS FIGRELIUS O-Gothus. In Auditorio Gustaviano ad diem Junij Anno 1661.

UBSALIÆ

Ecudebat HENRICUS CURIO Acad. Typographus.

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO HERO. AC DOMINO MAGNO GABRIELI DELAGARDIE COMITIDE LECKOO ET ARENS BORG, LIB. BARO. IN EKHOLMEN, DO

BORG, LIB. BARO. IN EKHOLMEN, DO MINO IN HAPSAL, HELMETT, MAGNUS HOF, HOJENTORP ET VENNEGARN REGNORUM SVECIÆ SENATORI A CANCELLARIO MAGNO, NEC NON VEST GOTHIÆ AC DALIÆ JUDICI PRO VINCIALI, ATQUE ACADEMIÆ UPSALIENSIS CANCELLARIO.

Domino suo Celemntissim & Patrono Magno

Hoc Academicum Exercitium, deve animi affectu, dedicat

O. Figrelius.

Proœmium.

Pud Xenophontem legitur Hippiam quendam Eleum, post longi temporis moras, Athenas effe reversum, ut praceptorem suum Socratem iterum audiret. Qui cum animadverteret, eadem Socratem, que multos jam ante annos ex eo audiverat, repetere, ad miratus primum v erum, de cujus doctrina & sapientia, tanta esset opinio, veterem cantilenam canere : eo deinde processit audacie, ut Socratem consemneret, dictis quoque lacesseret. Ne itaque hic in tale hominum genus impingerem, cogitavi nova, prioribusque seculis ignota, in lucem dare, mibique sumerc elucidanda atque discutienda, qua à Clariss. Praside nuper inventa, ocularibus demonstrationibus in conspectu nostro confirmata & illustrata vidi, quorum ignorantia multos in manifestos errores & basitationes pracipitavit, ac de rebus non dum plane cognitis, aliquid certi pronuntiandum induxit, eo quod argumenta longe quesita proposuerunt, sequendo potius suum genium, quam morborum veram cognitionem aut curationem. Morbum autem quis expellere potest, nisi evitatis & exclusis causis ipsum generantibus & soventibus? ha porro nec evitari possunt, nec excludi, antequam cognoscantur. Potissima, autem morborum curan. dorum ratio, in causarum cognitione consistit. Quocirca est quod nobis in boc seculo viventibus gratulemur, de nostra hac arte, qua ita adolevit, & per nova additamenta exculta est, ut plus in re anatomica, boc seculo inventum sit, quam forte pluribus retro seculis è Democriti puteo potuit produci. Quorum in numero, praclarissima extant ingenia, post Asellium venarum lactearum inventorem, non paucis annis Picquetus & Hornius earundem receptaculi, seu vesica chyli perspectiores demonstratores. Item Harvaus, qui non fine judicio, aliorum scriptis credidit, sed oculis fidelibus rerum anatomicarum internunciis, addità profundà meditatione, in bisce vehementer desudavit, medicinamque à multis sentibus & spinis repurgavit, scientifice detegendo ac demonstrando motum cordis, exhinc pulsumarteriarum, circularemque sangvinis, per venas, ad cor reditum. Non minori felicitate, Clarifs. Preses, hoc tempus ab ignorantia liberavit, quod manifeste ostendunt, primo ejus vasa serosa hepatis, quoru inventionem, magno ausu, Bartholinus conatus est sibi adscribi, sed quâ veritate, apparet ex authoris Epistola ad Hemsterhusium, ante tractatum ipsius devasis serosis hepatis, & ex defensione vasorum serosorum, epistolaque ad ipfum

splum Bartholinnm; Secundo vafa ejus ferofa cordis, pulmonum, Mediastini, ventriculi, lienis, Testium, Vteri, lumborum, que non solum bic in Specia & Batavia ab iis, quibus ad oculum demonstrata, verum quoque à doctissimis ubique terrarum viris, summo cum applausu excepta funt, ficut ab ipforum (criptis patet : pracipue enim ea celebraverunt, Regius, Prof. Vltraject. Philosoph. natural. eait. 2. Harvejus Londinensium lumen anatomicum, in epistola sua ad amicum, Segerus in dissertatione fua de Lympha, Christianus Bunce D. M. Hamburg. in Epistola ad Segerum, Horstius Prof. M. Gieffensis, in responsoria epistola ad Bartholinum de Lym, ba, Rolfinck Profess. Ienens. in tractatu de corde cap. 22. Ger Blasius D. M. Amsterdamensis in comment. super Vesling. Hornius Profess. Leidens. in variis scriptis anatomicis, Skenckius Prof. Ienens. de sero sangvinis c. 4. Charleton Regis Caroli Britann. Medicus, de Oeconomia animalium cap. 9. de Lymphe ductibus, quibus suum calculum etiam addidit Bartholinus ipse, in defensione vasorum lacteorum & Lymphaticorum contra Riolan. cap. II. dicens : in fehbus, vitulis exploravit O. Rudb. qui magno conatu, hæc vafa exausit. Tertio vafa serofa diaphragmatis , costarum , colli , quarum situm in animalibus , canibus videlicet & felibus bic demonstrare animus est. Que omnia, quantum arti nostre utilitatem ac momentum afferant, clare exprimunt dubitationes ac hallucinationes majorum, qui bac in re, clarum veritatis lumen nescientes, multa imaginatione concepta, pro veris receperunt. Ex malè enim habita dispositione seros humoris, in investiganda causa proxima hydropis, quidam omnem ortum bepatis imbecillitati afsignarunt, que communis multorum fuit sententia; alii ut Paracelsus, sal aluminosum eausam hydropis; alii serum per vas breve transire in lienem & ideo bibulum dicebant ; alisi ex archao renum provenire contendebant alii aliter, conjecturis freti incertis, in tot abierunt sententias. Proinde Opera pretium nos facturos existimamus, si quantum atas, quantum intellectus, quantum memoria suggerit, fernm in genere, ac quadam borum vaforum exfculptorum in specie . examinanda aggrediamur, consisi auxilio Dei, quem imploramus, ut exi summa sua benignitate, bisce nostris laboribus annuat. Sit itaque.

Thef.I.

Thef. I.

Humorem hunc, intra hæc vafa; contentum, paulo adcuratius confideraturi, appellamus fcrum, partim ob fimilitudinem, quâ cum fero las Atis gaudet, diaphanum enim & aquofum est; partim ob generationem: nam ut in fermentatione lactis, pars craffior vel caseus, separatur à subtiliori & liquidiori; ita etiam in elixatione naturali ventriculi, pars magis crassa terrestris substantiæ, mandatur per in testina ad excretionem, pars autem selectior & tenuior cum chylo ingreditur vafa su fibi destinata.

II. Alias variè serum sumitur, interdum pro humore tenuiori, intra venas, sangvini commixto, & per venz sectionem extravasato, interdum pro sudore aquoso, ab animalibus & hominibus transpirante, interdum pro colluvie occupante hydropicos, interdum pro urina & Lachrymis, & hoc non fine caufa, cum videamus hos humores, non parum affinitatis intes inter se habere, ut appareant haud in commodè ex eâdem materia, sc. tenui & aqueo humore oriri, tamen inter se differre, prout vel cum variis particulis salsis, sulphureis, terreis commixti, vel à variis organis recepti & delati fuerint, unde serum varias acquirit denominationes, quod & Riolanus testatur cap.27. lib. 2. Enchir. Anatom. Vnicum, inquit, serum effe credo, quod pro vario corruptionis gradu & tinctura, modo bilio (um, modo viride & lividum atrabilarium, modo lasteum appareat. Serum dicitur alias, nunc serosa, nunc aquosa humiditas: jam serosus humor, jam aqua seu Lympha, à Generoso Helmontio latex falutaris audit.

III. Serum hoc nostrum prout in vasis suis fervatur, Coloris est expers, tenue, limpidum atque pellucidum, A 2 quanquando nimirum naturalitèr se habet, & confortium humoram sugit. Salsum illud esse gustavimus & percepimus, quia illud in alimentis suscepit.

IV. Tempus, quo inchoatur & abfolvitur, determinari tam certè non potest. Verisimile est variare illud pro agentis & patientis conditione varia. Nequè quantitatem ejus certam & cognitam habemus, non admodum paucum esse, evincunt necessitas ejus in corpore & utilitas. Sangvis accenderetur nisi frigore & madore humoris nostri ille subinde restingveretur. Hinc ex illius defectu, experimur febricitantium æstus immedicabiles. Hujus consumptione hecticam introduci author est Hippocrat. comment, VI. aph. XII.

V. Quoad temperamentum frigidius ac humidius fangvine est. Substantia autem ejus tenuis est, omnesque subtilitate humores præit. Nam nec sangvis adeò tenuis substantiæ est, quanquam angustissimos transit meatus. Chyli substantiam subtilem esse, docent lacteæ, eo ipso seri tenuiorem esse demonstrant.

VI. Materiam isti suppeditant, cibi & potus multa ferofam& aquosam substantia habentes, fructus nempe & olera (ut sufius ostendit Sennert. in instit) ex quib? extrahitur serum in ventriculo & intestinis, atque unà cum chylo cordi transmittitur, dehinc cum sangvine, per arterias, ad reliqua viscera & membra pellitur, quò per poros tunicarum quasi transcolatur, præcipue ubi cavitates, aut porosa viscera teperiuntur, ibiq; collectum à minoribus ramulis serosorum vasorum, nec non glandulis, ac indè ulterius, per masora vasa ferosa, ad vesicam lacteam & ductum chyliferum mittitur, unde cum chylomixtum, iterum ad cor revertitur.

VII. Hinc apparet serum, quatenus corpori inservit, atque cor toties permeat, non aliter ae sangvis, de novo

ad

a d idem remeat, excrementum vix dici posse. Nam non videmus, qua ratione natura hoc excrementum, si excrementum esset, suo cum detrimento retineat, qux alias de noxii expulsione magis, quam de proficui receptione est sollicita, potius itaquè illud ad vesicam urinariam, renes aliaq; organa excrementis evacuandis destinata protruderet, quàm ad cor remitteret. Nec perpetuus error esse potest, cumnatura non perpetuò aberret, id quod pulcherri mè demonstrat Helmont.

VIII. Est proindè serum gratus ac benignus corporis humor, in necessarium sangvinis & chyli, tum vehiculum, tum partium omnium hnmectationem & refrigeras tionem, â natura productus. Inutilis demum censetur, cum per peculiaria vasa, renes & vesicam secentitur, vel per carnes formâ sudoris, vel per nares & oculos &c. vel deniquè per insensibilem transpirationem, secundum Santorium, vel per flatus ructus ve ejicitur, & hoc nomine excrementum dicipotest.

IX. Organa, quibus hic humor includitur, præcipua funt hæc nuper reperta vasa, quamvis nulla ferè pars corporis sit, que puncta serum non reddat: hæc autem vasa vel oriuntur in hepate, musculis abdominis, circa vasa cruralia, in sterno, pericardio, circa œsophagum, in corde, pulmonibus, mediastino, Ligamento suspensorio hepatis, ventriculo, liene, testihus maris, formina, utero & lumbis, quorum ampliorem descriptionem cum suis figuris videat benevolus lector in tractatu authoris, Heidelbergæ edito; vel circa lingvam & glandulas colli, in diaphrahmate, ac inter costas ortum suum ducunt, qua in conspe-Au & przsentia Dn. Thomæ Hees Batavi M. D. mea aliorumque nuperrimé ab authore inventa ac sœpius demonstrata sunt, quorum delineationem explicationem ac figu-A 2

figuras, candibus lector, fub finem difputationis, inquirat. Hæc omnia vala vehunt illud ferum, quod ab omnibus partibus, å quibus derivantur, exstillatum & quasi transcolatum, exprimitur, inque vesicam lacteam illud transcolatum, exprimitur, inque vesicam diaphragma, fuum ferum ductui chylifero committunt, neque varie in hisce ductibus circumfertur, transfeundo nempè in aliis à lactea ad partes in aliis à partibus ad lacteam utLudovicus deBilts in vasis ferosis hepatis credidit, nimirum ferum ferri per vasa, à vesica lactea in hepar putavit, quem motum tamen valvulæ eorum omninò impediunt. Manifeste v. ab hepate in vessicam movetur, quod ipsi per claris. Dn. Doct. Hosvenium, in publicassectione Roterodami instituta, ex authoris inventione, demonstratum est.

X. Vsus non mediocres præstat, quamdiu in venis & vasis continctur, commune alimentorum sub chylo sangvineque comprehensorum vehiculum existit, dum scil: à ventriculo & intestinis, in suos aquæ ductus & lacteas, ab iis in axillarem venam, ex illa in cor, à corde in universum corpus per arterias transit, & dehinc aut expurgatur, aut circulo abfoluto ad cor revertitur.

XI. Præterea etiam usus ejus confistit in humestatione & refrigeratione; non aliter veluti in artificios elixationibus, magna humidi tate opus est, ne res potius assentur, quam elixentur: Ita in naturalibus costionibus, magna humiditatis copia cum alimentis debet permisceri, ut irriget membranas aliasque partes, præsertim musculos, qui ex continuo motu incalescunt, & ni aquosa hæc substantia adesset, exsiccarentur, ac ob ariditatem, ex fresequentia astionis immoti pesisterent. Ita febricitantium fauces exarescunt, ex hujus liquoris desetu. Ex absentia etiam hujus hujus humoris præstantissimi, in febri ardentissima, vidit Romæ Bartholinus. Cor torefactum, pyri tostunstar, absque ulla pericardii aqua. Neque ossium Syntaxin, articulos, articulorumque cartilagines deserit, illas enim madore suo lubricat, motumque promovet. Hinc patet hunc humorem æstuantes humores coërcere, sangvinems que madesacere. Neque ipsis porro alvisecibus bumestandis deest, quandoquidem & ipsæ humiditate quadam indigent. Præterea etiam masticationem alimentorum facilitat. Etenim puamprimum ori cibus immittitur, illi diluendo infervit atque attenuat, postea in æsophagum detruss, simili alluvie infectus, eliquationem & elixationem, mediantibus fermentatrice & concoctrice facultatibus, expeditiorem nancifcitur.

XII. Plures adhuc minores ejus ufus possumus recenfere, quod gustum & vocem svaviorem reddat, quos facile quivis ex jam dictis eruere potest, ideo ne simus adeò prolixi, eos sicco transimus pede, atque ad seri incorpore alterationes atque corruptiones nos conferimus.

XIII. Serofus hic humor pro varia dispositione&mixtione varias alterationes induit, ut non immeritò signum fimul & causa corporum tam salubrium, quam in salubrium agnosci queat.

XIV. Veteres, in indaganda vera caula hydropis, intenti, hepar omnis hydropis auctorem statuebant. Dicebant enim ab exigua hepatis in temperie Tympaniten provenire, qux est cum venter statu turgens, tympani modo tinniat; a Majori Afciten, qux ab utris simulitudine, quod illa capacitate, tanquam utre, aquosus humor concludatur: a maxima Leucophlegmatiam & Anasarcam procreari, qux universum corpus, pituitoso & seroso humore turgidum, occupant. Et hoc exindè quod hepati, in sanlangvificationis opere, super eminentiam & potestatem quasi regiam adscripterunt, ac illo lxlo, omnem colluvié serosam totius corporis oriti, sunt præterea & aliæ diveré sorum sententiæ, quot ferè authorum capita, propterea quod nemini illorum, vasa hæc serosa videre contigerit.

XV. Non inviti ergd nos ab eorum sententia recedimus, freti autofía apertorum cadaverum declarantium atque demonstrantium, multis in locis, illaso hapate, hydropes contingere, teste Bartholino cent. 3. Hist. 83. & Cent. 1. Hift. 2. ubi dicit, in Anatome Hydropicæ intestina omnia ad dextrum hypochondrium fuise detrusa, hepar autem à nativa bonitate nihil defecisse. Proinde nullo sapè in jecore vitio, hydrops observatur. Sape renes, melenterium, reliquasque partes videmus abscessu, ex seroso humore laborare, jecore florido. Deinde etiam ex particularibus hydropis speciebus, certorum locorum angustis terminis, definitis, potest probari hepar non semper affici: cujusmodi affectus existunt in capite, thorace, scroto, utero & c. idcircò non semper dependet à vitio hepatis, sed potius restagnat in istis partibus aqua ex obstru-Ctione vasorum, prope suas proprias glandulas sitorum, quæ vel ruptis aut quovis modo refignatis valis se profundit, vel sudoris in modum transvehitur, quod clarissime patet ex bina observatione authoris in tractatu de vasis serosis cap: 4. & 9. Hi tamen particulares hydropes non infrequenter in universalem degenerare solent, & tum forsan etiam hepar afficitur.

XVI. Hisce itaque præsuppositis, dicimus serum nostrum peccare dupliciter, vel in Excessu vel in Defectu: quod & Hippocrates innuere videtur aphor. 16. comment. 31. In Excessu iterum, tripliciter, per avazóµwow, Siamndvow & & Sizipeon, quod contingit, quando aut copiosius generatur, a nimio potu, aut alimentorum frigidorum & humidorum copià, plurimum substantix aquola & serosa in se continentium, seu vitio efficientis, nempè ob præternaturalem partium dispositionem, vel quia non sufficienter evacuatur, aut ob viarum, præcipue vasorum serosorum, emulgentium, areterum obstaculum & obstructionem. Potisimum fit hoc ob intemperiem partium, tum principum, tum ministrarum, chylificationi & fangvificationi destinatarum. Huc etiam referri possunt Fluctuationes, ventris murmura & colica pailio, qui affectus ex sero ebulliente oriuntur, inque flatus attolluntur, unde Serofe creberrimis flatibus vexantur, oriturque hinc literatorum mastix & malum familiare, affectus hypochondriacus; neque ineptus censetur hic humor, cum salsedinem plus justo acquisiverit, scabiem, pruritum, tandemque scorbutum progignere, causa subest, quod varias alterationes & mutationes suscipit, ut nunc formà aquæ, nunc vaporis subtilis, nunc salis erodentis & penetrantis appareat, atq; hinc inde facile in omnes corporis partes penetrat, & moveri aptus est. Varia præterea genera tumorum producit, dum sc. ille humor, vel excidit ex osculis arteriarum, vel cum defluit per interstitia musculorum & cutis. Multorum adhuc symptomatum sons existit, que possunt è pra-Aicis peti.

XVII. Deindè etiam defectu peccat, propter nimios evacuationes per diarrhæam, diabeten, gonorrhæam, vomitum, fluxus muliebres, fudores fimiles que fluxiones, quæ corpus extenuant, emaciatum atque aridum reddunt. Hinc aliquandò putredinum, æstuum atque febrium incaefcentium origo exfurgit.

XVIII. Multi porrò funt morbi, qui in hydropem B dege-

degenerant ac terminantur, sic enim astmatici, pthisici, splenetici, iclerici quaternarii & scorbutici in hydropem ut plurimum incidunt. Atque sic pro ratione instituti, de hac materia dixisse sufficiat.

Corollaria.

Juemlibet humorem, à quolibet elici medicamento purgante probabile eft.

- Merito improbantur medicamenta que immodicam variorum combinatione & farragine constant.
- Interdum Delectum venarum motus refellit sangvinis. 3.
- Post venæ sectionem male somnuus & potus amnind pro-4. bibetur.
- Qui multum sudant parum mejunt. 5.
- Surdi ab ortu plerumque etiam muti sunt.
- Sectio casarea in utero, citra medici fama jacturam, ad-7. ministrari p test.

Figurarum Explicatio I. Figur.

A. Pars ductus chyliferi circa axillarem.

B. Cor pericardio inclusum.

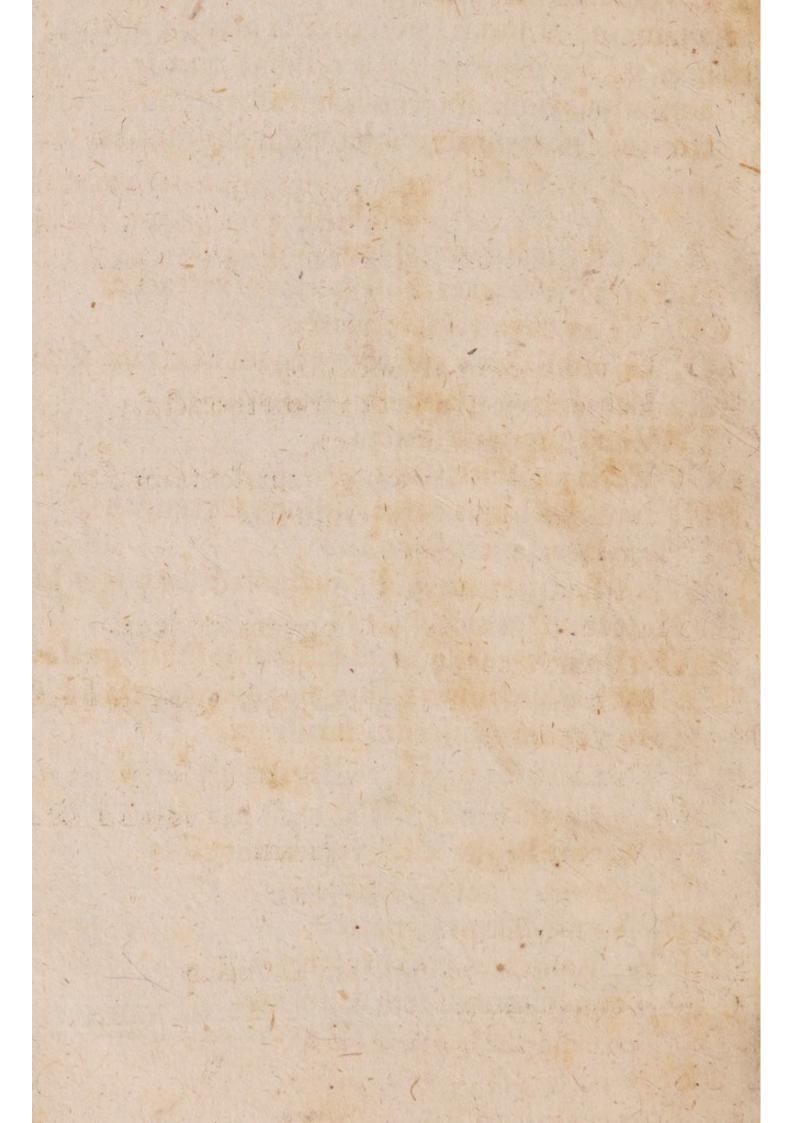
CCC. Pulmones ad dextram partem thoracis reflexi. DD. Arteria aorta cum suis ramis intercostalibus. E. Diaphragmatis pars.

F. Pingvedo ac glandulæ cordis pulmonumque.

G.H. Glandulæ parvæ, per quas vafa ferofa I I I transeunt.

111.

III. Vasa serosa orta ex pingvedine & glandulis cordis pulmonumque, ac in ductum chyliferum inserta.

KK. Truncus vasorum serosorum intercostalium. LL. Ductus chyliferus.

m. m. m. m. Ramuli intercostales arteriæ aortæ.

n. n. n. n. Vafa serosa intercostalia, qux serum thoracis ac musculorum intercostalium excipiunt, atquè per truncum K deserunt in ductum chyliserum A.

II. Figur.

A. Pars venx cavx ascendentis.

B. Pars asperæ arteriæ ad dextrum retractæ.

- CC. Venx cavx rami axillares.
 - D. Glandula ad axillarem venam dextram fita.
 - E. Vas hujus glandulæ serosum.
 - F. Vena jugularis dextra.
 - G. Vena jugularis finistra.

H. ramulus hujus venæ ad lingvam tendens.

III. P P. vafa ferofa colli.

LL. Musculorum sublingvalium & laryngis locus.

MM. ramuli venæ h.

OO. Vala lerofa, quæ ad musculos sublingvales oriuntur atque suum serum ducunt per vala II & P. P. in venam axillarum sinistram.

III. Figur.

A A. pars diaphragmatis.

B. Oesophagus ad dextram revulsus

C. pars venæ cavæ.

DD. Venæ diaphragmaticæ.

EEE. Vafaserosa diphragmatis;

F. Truncus corundem vaforum.

Bz

-Erudi-

Eruditifsimo Iuveni Dn. O L A O F I G R E L I O Disputatione publica industriam suamin Me= dicinæ studio probanti.

anta est liberalium artium dignitas & ex= cellentia, ut a singulari aliquo ingenio ac brevi ætate initium simul ac consummatio earum exspe-Etari non possit, sed requirant multorum annorum indefessos labores, si quid solidi ab iis sperari debeat. Non quidem fraudandi sunt eruditi in antiquitate viri laude ac gloria, quam sibi paraverunt perducendo multarum artium scientiam ad eam perfectionem, ut adcuratius aliquid in its sperari vix forte possit. Nullitamen dubium esse debet, quin multa judicio posterorum dijudicanda & excolenda reliquerint, prasertimin us artibus, qua diuturna experientia ac usu perficiuntur; de quibus vere dicitur, nihil simul inventum esse & absolutum. Erectaigitur indoles ad studia eam adferet modestiam, ut nec præfidenti a= nimo penitus damnet antiquorum operam, nec naturam humanam suumque ingenium pro effato habeat quodq; nihil laudabile pariat. Nam & nostra tem= pora magnæ eruditionis exempla producere possunt, si labore & industria cum veteribus certare cape= rint. Hæc probe in consilio habuisse videris Doctis: Figr:

Figreli Cui cum propositum sit summa opera medicina studium excolere, erudita veterum, in hac arte mo= numenta evolvis, sed audes simul experiri, quid no= strorum temporum ingenia pro perficienda arte medica adferre possit. Probas hac disputatione tua te summo studio anniti ut medicinama majoribus acce= ptam austiorem posteris tradas. Maste esto diligentia tua humani generis ac imprimis patriæ bono servire, ut mature consequaris optatos studiorum tuorum frustus. Vale

Upfaliæ 1. Junij Anno 1661.

> L. M, q_j. adposuit GUSTAVUS ADOLPHUS DE LA GARDIE C. de Lectóo,

